

احترام پدر و مادر

۱۴ - ووصینا الانسان بوالدیه حملته امه وهنأعلی
وهن وفصاله فی عامین ان اشکر لی ولوالدیک الی المصیر
: بانسان سفارش کردیم که نسبت به پدر و مادر (احترام بگذارد
و نیکی کند) مادر با ناتوانیهای روزافزون دوران حمل او را طی
میکند ، و پس از دو سال او را از شیر باز میگیرد (نیز توصیه کردیم)
که مرا و پدر و مادر خویش را شکر گزار و بازگشت شما بسوی من است.

ارتباط این آیه با آیه های قبل

ارتباط این آیه با آیه های قبل روشن است ، زیرا خداوند جهان در آیه ۱۲ به لقمان حکیم
پس از حکمت آموزی دستور داد که او را شکرگزاری کند ، چنانکه فرمود : **و لقد آتینا
لقمان الحکمة ان اشکر لی (لقمان ۱۲) :** به لقمان حکمت آموختیم و دستور سپاسگزاری
باودادیم ، بهمان مناسبت در میان نصائح لقمان خداوند موضوع احترام والدین و سپاسگزاری
نسبت به مقام پدر و مادر را پیش کشیده و خواسته است صریحاً اعلام بفرماید که بشر بایست نسبت
به تمام مر بیان خود سپاسگزار باشد اگر نسبت بخدا از آن نظر سپاسگزار است که آفریدگار و
مریی و پرورش دهنده او است ، پدر و مادر را نیز از این رهگذر بنگرد ، و مراتب سپاسگزاری
و احترام آنها را در نظر بگیرد ، روی این اساس پیامبران و معلمان و مر بیان اجتماع در هر صنف
قابل ستایش و لازم الاحترامند . و تمام این مراتب ، با اختلافی که از نظر حقوق و تربیت دارند ،
همگی از نظر اسلام عزیز و گرامیند .

گنجهای نهفته در شرق

تعالیم عالیہ اسلام در تکریم و تعظیم پدران و مادران از هر نظر بی سابقه است ، عواطف و
محبت های عمیق و ریشه داری که امروز در جوامع شرق میان فرزندان و اولیاء برقرار است ، از

هر جهت قابل ستایش و ازدیده نظر جامعه‌شناسان حائز اهمیت و باعث اعجاب اروپائیان میباشد . امروز در اروپا و امریکا محیط گرم خانوادگی از بین رفته و اکثر زندگیها بصورت زندگیهای ماشینی درآمده است هنوز فرزندان بحد کامل از بلوغ نرسیده بتقاضای محیط حساب خود را از پدر و مادر جدا کرده و دور از محیط والدین زندگی مینمایند و این کار که به عمل غیر انسانی بیشتر شبیه است زیر لفافه اینکه نباید فرزندان سر بار والدین باشند و از آغاز بلوغ خود را برای سختهیای زندگی آماده سازند ، انجام میگردد ، در صورتی که روح مطلب غیر اینست ، زیرا تربیت رشدی و فکری فرزندان و آشنا ساختن آنها بر موز زندگی هرگز نیازی به طرد آنها ندارد بطوریکه رشته عواطف از هم گسیخته و محیط گرم خانوادگی از بین برود . امروز روی همین عوامل دایره خویشاوندی در محیط غرب از فرزندان تجاوز نمیکند و سائربستگان از عموها و خالهها و ... در ردیف بیگانگان قرار گرفته اند و این خود يك ضربت مهلك بر اجتماعی است که بایست اساس آنرا عواطف تشکیل دهد .

اسلام و موقعیت پدران و مادران

راستی کتاب آسمانی در تحکیم این اصل حیاتی که نشاط و لذت زندگی بستگی بآن دارد حداکثر کوشش را در بر نامه های خود بعمل آورده است ، و با تعابیر گوناگون و روشهای سنوده اساس آنرا محکم نموده است .

ولی متأسفانه امروز در جوامع ما برخی از مادران هوسباز ، پدران عیاش ، عملاً اساس عواطف را متزلزل ساخته و با فرستادن فرزندان بشیرخوار گاه خود را از قید پرورش اولاد راحت کرده اند ، و در نتیجه محیط گرم و پر نشاط خانوادگی را بیک محیط سرد دور از مهر و محبت مبدل نموده اند .

دانشمندان میگویند : شیرخوار گاه اگر چه میتواند تربیت جسمانی فرزندان را بعهده بگیرد ، ولی ریشه عواطف را که از دامنهای پرمهر و آغوشهای گرم پدران و مادران سرچشمه میگردد ، میسوزاند ، و میوه چنین محیط (شیرخوار گاه) غالباً بچه های خشن ، بیرحم و جانی میباشد ، و از این رهگذر بردشواریهای اجتماع مبالغی افزوده میشود .

اهمیت مقام والدین در قرآن از تعبیرات گوناگون و طرز بیان شیرین آن بخوبی استفاده می شود :

۱ - برای اینکه فرزندان با اهمیت مقام پدران و مادران متوجه شوند ، در سوره های مختلف ، نیکی به پدر و مادر را پس از پرستش خود بیان نموده است ، و این جمله و مشابه آن در

قرآن زیباست: **لَا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا**: فقط خداوند را بپرستید و به والدین نیکی نمائید این مضمون در سوره های بقره / ۸۳، انعام / ۳۶، اسراء / ۲۳، لقمان / ۱۴ با عبارات مختلف تکرار شده است .

۲ - صریحاً دستور داده که به والدین از هر گونه بذل و بخشش خودداری ننمایند و در تمام دوران زندگی والدین ، از آنها مواظبت کامل بعمل آید ، اینک متن آیه ها را در اینجا مینگاریم:

ان ترک خیر الوصیة للوالدین - بقره / ۱۸۰ یعنی فرزندان ثروتمند وصیت کنند که مالی به والدین آنان بدهند. **قل ما انفقتم من خیر فللوالدین** - بقره / ۲۱۵ یعنی میپرسند در راه خداوند چه انفاق کنیم ؟ بگو آنچه میتوانید در باره پدران و مادران انفاق نمائید .

اما یبلغن عندک الکبر احدهما او کلاهما فلا تقل لهما اف - اسراء / ۲۳ . هر گاه هر کدام از آنها بسن پیری رسیدند سخنی که موجب انزجار روحی آنها باشد بآنها مگو .

۳ - قرآن شیوه رهبران آسمانی و آموزگاران الهی را نقل میکند که آنان نسبت به پدر و مادرش دیداً احترام میکردند ، و پس از مرگ برای آنها استغفار مینمودند و با ملاحظه آیات زیر این مطلب روشن میشود .

وبرأوالدیة - مریم / ۱۴ یعنی حضرت یحیی نسبت بوالدین نیکو کار بود **ربنا اغفر لی ولوالدی و للمؤمنین یوم یقوم الحساب** - ابراهیم / ۴ حضرت خلیل الرحمن از خداوند درخواست مینماید که خداوند او و والدین و مؤمنان را روز حساب بیامرزد .

جامعترین آیه ای که وظائف فرزندان را نسبت به پدران و مادران معین مینماید ، آیه ۲۳ و ۲۴ سوره اسراء است که خلاصه آنرا در اینجا میآوریم .

اول : نیکی بوالدین ، **دوم** : در دوران پیری از آنها پرستاری نماید **سوم** : سخنی که موجب انزجار روحی آنها است نگوید و با کمال احترام با آنها سخن بگوید - **چهارم** : در برابر آنها خاضع و فروتن باشد ، **پنجم** : از خداوند برای آنها طلب رحمت و مغفرت بنماید .

از رهبر عالی در اسلام و سائر پیشوایان ما روایات زیادی وارد شده است که وظائف فرزندان را در برابر پدران و مادران تعیین نموده است و ما برای اختصار از نقل آنها خودداری مینمایم .

نکات علمی در آیه

منظور از جمله **حملته امه و هناعلی و هن** ، همان دوران بارداری است که دوران متوسط آن حدود ۲۸۰ روز است ، و حداکثر توقف طبیعی آن ۳۱۰ روز و بالاتر از آن یک امر

غیر طبیعی محسوب میشود ، و مقصود از **وهنا علی وهن** ، ناتوانیها نیست که بر مادر بر اثر رشد و نمو جنین عارض میگردد .

مفسران جمله **وفصاله فی عامین** ، را چنین معنی میکنند که پس از دو سال او را از شیر باز گیرد ، مؤید این تفسیر آیه ۲۳۳ سوره بقره است که صریحاً دستور میدهد که مادران دو سال فرزندان خود شیر دهند چنانکه فرموده : **والوالدات یرضعن اولادهن حوین کاملین** مادران دو سال کامل فرزندان شیر بدهند .

ولی احتمال دیگر دارد ، که منظور این باشد که در ضمن دو سال او را از شیر باز گیرد ، زیرا در سوره احقاف آیه ۱۵ ، دوران حمل و شیر دادن راسی ماه قرار داده است چنانکه میفرماید : **وحمله وفصاله ثلاثون شهراً** : دوران بارداری و شیر دادن سی ماه تمام است هر گاه بگوئیم این آیه فقط راجع به فرزندان است که در حداقل حمل که همان ششماه است متولد میشوند در این صورت باطلی کردن دوران ۲۴ ماه شیر خواری ، سی ماه تکمیل میگردد ولی اگر بگوئیم که این حد یعنی سی ماه منحصر به فرزندان نیست که در حداقل حمل بدنیا آیند بلکه يك قانون عمومی است ، برای عموم فرزندان خواه ششماه ، یا نهمماه در این صورت هر گاه بچه در رحم کم بماند ، بچیران اینکه کمتر در رحم مانده است بایست دو سال تمام شیر بخورد و اگر بچه سر نهم ماه چشم بدنیا گشود برای اینکه دوران بارداری و شیر خواری نبایست بیش از سی ماه باشد باید بچه را سر بیست و یک ماه از شیر باز گرفت تا مدت دو دوران او بیش از سی ماه نباشد . بنا بر این میتوان احتمال دوم را در جمله **وفصاله فی عامین** تقویت کرد که منظور اینست که در ضمن دو سال بایست فرزندان را از شیر باز گرفت خصوصاً که غلبه با بچه‌هایی است که در حد متوسط طبیعی که همان نهم ماه است چشم بجهان می‌گشایند .

(بقیه از صفحه ۴)

اگر بنا شود صاحبان سینما را بجرم نشان دادن اینگونه فیلمها تعقیب کنند صاحبان این جرائمدهم بعنوان همکاری با آنها باید تعقیب شوند .

راستی مضحك است در همان شبهایی که چندستون روزنامه آنها باین مطالب اختصاص داشت آگهیهای رسوای سینمایی در صفحات دیگر بیچشم میخورد ...!

ما امیدواریم این دفعه این موضوع حیاتی قدیمی از مرحله حرف بیرون تر گزارده اقدامات عملی مؤثری در این باره بعمل آید . باز هم در این باره باید صحبت کنیم .